

Ujawnienie informacji

**o charakterze jakościowym i ilościowym
dotyczącym profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów
kapitałowych,
polityki w zakresie wynagrodzeń
oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom**

Według stanu na dzień

31.12.2017 r.

Złotoryja, czerwiec 2018

Wprowadzenie

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w części ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanej dalej „Rozporządzeniem”) dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2017r.
2. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) Nie stosuje pominięcia informacji uznanych za nieistotne – informacje nieistotne to w opinii banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) Nie stosuje pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
3. Bank informuje, że niniejszy dokument obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26czerwca 2013 CRR. Ujawnienia informacji, dokonane przez Bank w innych dokumentach, wynikają z art. 434 ust. 2 CRR.
4. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

1. Informacje ogólne o Banku

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Złotorzy (dalej „Bank”) prowadzi swoją działalność od 09 czerwca 1947 roku. Jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000067698. Jednostce nadano numer statystyczny REGON 000510669 oraz NIP 694-000-41-78.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie:

- 1) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- 2) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe;
- 3) Ustawy z dnia 16 września 1982r. – Prawo spółdzielcze;
- 4) innych ustaw, przepisów wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Statutu Banku.

Bank jest zrzeszony z Bankiem BPS S.A. w Warszawie oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Siedzibą Banku jest miasto Złotoryja.

Na podstawie Decyzji Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 04 lutego 2013 roku Bank działa na terenie województwa dolnośląskiego.

Swą działalność Bank prowadzi na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną.

2. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – Art. 435 Rozporządzenia CRR

Bank, zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe oraz Art. 435 ust.1, lit. A-d Rozporządzenia CRR posiada system zarządzania na który składają się system zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej, a także odpowiednia polityka wynagrodzeń.

2.1 Strategia zarządzania ryzykiem

Sprostanie wymaganiom rosnącej konkurencji stawia przed Bankiem wyzwania w postaci dostosowania swojej działalności do zmieniających się warunków społecznych, gospodarczych, ekonomicznych i demograficznych. Zmienność otoczenia, w jakim funkcjonuje Bank oraz istniejąca konkurencja powodują, że Bank musi być otwarty na nowoczesne koncepcje zarządzania, zwłaszcza procesami decydującymi o jego konkurencyjności i zarządzaniu ryzykiem. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności i kontrolowaniem ryzyka. Ryzyko podejmowane przez Bank obliguje do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed czynnikami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Kontrolowanie wpływu ryzyka na działalność Banku jest jednym z kluczowych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi istotny składnik procesu planistycznego. Bank dba o to, by skutecznie zarządzać ryzykiem występującym w jego działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania ryzykiem w celu uzyskania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz rentowność działalności.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykiem, która określa długoterminowe cele strategiczne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Cele te mają charakter wskaźników ilościowych, tj. limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym. Powyższy dokument opracowany przez Zarząd, został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą i jest zgodny z założeniami **Strategii działania Banku na lata 2018-2021**.

Strategia zarządzania ryzykiem powiązana jest również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym: Polityką kapitałową, planem finansowym, a także politykami w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, które są spójne i łącznie definiują profil ryzyka, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny przez Bank poziom (apetyt) na ryzyka uznane za istotne.

Zarówno **Strategia zarządzania ryzykiem**, **Polityki** jak i wewnętrzne procedury podlegają co najmniej rocznej weryfikacji, w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka i otoczenia gospodarczego.

2.2. Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Złotorzy uczestniczą organy statutowe Banku, wyznaczone komórki organizacyjne oraz pracownicy. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też komórkami organizacyjnymi Banku. Komórki organizacyjne uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem zgodnie z zasadami określonymi w regulacjach wewnętrznych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk:

- 1) **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada zatwierdza w Strategii działania Banku oraz w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko);
- 2) **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku;
- 3) **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”;
- 4) **Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz** monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Zespołu to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 5) **Stanowisko audytu wewnętrznego** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku. Zadania audytu wewnętrznego są realizowane przez odpowiednie służby Banku Zrzeszającego;
- 6) **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

2.3. Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania

W zakresie Art.435 ust. 2 Rozporządzenia CRR Bank informuje, że:

- 1) Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów ;
- 2) Członkowie Zarządu powoływani są przez Radę Nadzorczą Banku na wniosek Prezesa Zarządu, zgodnie z przepisami prawa i Statutem Powiatowego Banku Spółdzielczego w Złotoryi. Prezesa Zarządu powołuje Rada Nadzorcza za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.
- 3) Członków Rady Nadzorczej wybiera Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Powiatowego Banku Spółdzielczego w Złotoryi;
- 4) W Banku obowiązują procedury dokonywania odpowiedniości Członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej. Oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Członków Zarządu Powiatowego Banku Spółdzielczego w Złotoryi a oceny Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z Procedurą dokonywania odpowiedniości Członków Rady Nadzorczej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Złotoryi;
- 5) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej;
- 6) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy komitetu ds. ryzyka.

2.4. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

Podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku jest ustanowiony system informacji zarządczej, który dostarcza informacji na temat:

1. Rodzaju i wielkości ryzyka w działalności Banku,
2. Profilu ryzyka,
3. Stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
4. wyników testów warunków skrajnych,
5. skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Bank stosuje metody identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością, które dostosowane są do profilu, skali i złożoności ryzyka. W przypadku wątpliwości w zakresie poziomu ryzyka, stosuje się podejście z zachowaniem maksymalnego stopnia ostrożności.

Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku. Metody lub systemy pomiaru ryzyka, w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie, uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.

Bank wdraża i rozwija systemy informatyczne, wspomagające proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Do pomiaru ryzyka Bank wykorzystuje system finansowo księgowy Novum-Bank.

2.5. Przepływ informacji na temat ryzyka

Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej jest sformalizowany i odbywa się zgodnie z **Systemem Informacji Zarządczej**. Częstotliwość, zakres i terminy sporządzania raportów dostosowane są do skali narażenia na ryzyko, jego zmienności, zapewniając możliwość podjęcia decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko. Metody lub systemy pomiaru

ryzyka, w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie, uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.

Bank wdraża i rozwija systemy informatyczne, wspomagające proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

2.6. Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategię, procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka

Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka opisane zostały w regulacjach wewnętrznych Banku, a w szczególności w:

1. Instrukcji monitoringu klientów instytucjonalnych,
2. Instrukcji monitoringu zabezpieczeń,
3. Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Złotorzy,
4. Instrukcji Zasady monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
5. Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym.

Działania zabezpieczające podejmowane przez Bank obejmują:

1. Regulacje (polityki, zasady, instrukcje, regulaminy, plany awaryjne),
2. Systemy limitów wewnętrznych odpowiednich do skali i profilu ryzyka Banku,
3. Kontrole ryzyka,
4. Rekomendacje i zalecenia dla jednostek organizacyjnych Banku,
5. Ubezpieczenia oraz transfer ryzyka.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

1. Analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu,
2. Apetyt na ryzyko zatwierdzany przez Radę Nadzorczą,
3. Analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku,
4. Wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

Procedury wewnętrzne Banku określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania. W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, przyjmując najgorsze z prawdopodobnych scenariuszy, w celu zapewnienia rzetelnej i kompleksowej oceny ryzyka.

2.7. Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych w Banku i ma na celu uzyskanie w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym:

- 1) odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa;
- 2) odpowiednie rentowności działalności biznesowej.

W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem Zarząd Banku:

- 1) opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmując strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami;
- 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem;

- 3) opracowuje i wdraża sformalizowany proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd Banku w formie polityk i procedur.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, w tym zatwierdza polityki i procedury zarządzania ryzykiem oraz dokonuje oceny stopnia ich realizacji.

Proces zarządzania ryzykiem składa się z kilku powiązanych ze sobą etapów, które przedstawiono na schemacie poniżej:

- 1) identyfikacja i ocena ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku;
- 2) pomiar ryzyka – czyli definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności i dostępności danych oraz dokonanie kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;
- 3) ocena i szacowanie ryzyka, czyli określenie siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem – przeprowadzenie testów warunków skrajnych;
- 4) monitorowanie ryzyka, polegające na stałym badaniu odchyień realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń);
- 5) raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie organów Banku o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach;
- 6) kontrola i ocena procesu zarządzania ryzykiem.

Elementami składowymi procesu zarządzania ryzykami są:

- 1) system regulacji wewnętrznych obejmujący metody i metodyki wykorzystywane przez Bank;
- 2) system informacyjny Banku umożliwiający przepływ informacji wykorzystywanych do oceny ryzyka oraz jego kontroli (w tym: podstawowe systemy informatyczne, bazy danych);
- 3) organizacja wewnętrzna (rozumiana jako struktura organizacyjna) obejmująca komórki organizacyjne, ich zadania, zakres odpowiedzialności oraz wzajemne relacje.

Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi w procesie oceny adekwatności kapitałowej za istotne, zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składają się:

- 1) procedury opisujące zasady zarządzania ryzykiem;
- 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
- 3) system limitów ograniczających ryzyko;
- 4) system informacji zarządczej;
- 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Jako ryzyka istotne Bank uznaje te rodzaje ryzyka, które:

- 1) są objęte wymogiem obliczania kapitału regulacyjnego – kryterium jakościowe;
- 2) zostały wymienione w Dyrektywie CRD IV, w szczególności w art. 79, 81, 83, 84, 85, i 86 – kryterium jakościowe;
- 3) w ocenie Banku mogą w znaczący sposób wpłynąć na zysk lub kapitał dostępny w Banku – kryterium ilościowe.

Do rodzajów ryzyka uznanych za trwale istotne Bank zalicza ryzyko:

- 1) **kredytowe;**

- 2) **koncentracji zaangażowań** (z wyłączeniem ryzyka koncentracji geograficznej)
- 3) **rynkowe**, ze względu na skalę działalności handlowej rozumiane jako walutowe;
- 4) **stopy procentowej w księdze bankowej**;
- 5) **operacyjne** (w tym braku zgodności);
- 6) **płynności i finansowania**;
- 7) **niewypłacalności (kapitałowe)**;
- 8) **biznesowe** (w tym wyniku finansowego), będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania.

Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych ,równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji zagrożonych .

W celu ograniczenia skutków ryzyka kredytowego Bank ustalił limit optymalnego wskaźnika LtV na poziomie nie wyższym niż 80% w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej i nie wyższym niż 75% w przypadku zabezpieczeń na nieruchomościach komercyjnych oraz wskaźnik DtI na maksymalnym poziomie 65%.

Na dzień 31.12.2017 r. jakość portfela kredytowego utrzymuje się na dobrym poziomie z uwagi na dywersyfikację portfela kredytowego ,wynikającą ze struktury klientów Banku oraz prowadzenia działalności na rynku lokalnym .

Udział obligi kredytowego w sumie bilansowej Banku osiągnął poziom 43,55 % . Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego nie przekroczył limitu alokacji w Polityce kapitałowej.

Bank dokonuje analizy koncentracji zaangażowań w szczególności z podziałem na :

- 1) koncentrację „dużych zaangażowań” ;
- 2) koncentrację branżową ;
- 3) koncentrację produktową ;
- 4) koncentrację w ten sam rodzaj zabezpieczenia .

Celem ograniczenia ryzyka koncentracji zaangażowań Bank ustanowił limity wewnętrzne na poszczególne rodzaje koncentracji zaangażowań , których poziom wraz z ich wykorzystaniem na datę 31.12.2017 roku przedstawia się następująco :

Rodzaj koncentracji	Limit (np. określony jako % funduszy własnych)	Wysokość limitu	Stopień Wykorzystania limitu (w %)
Dużych zaangażowań			
Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego), w tym podmiotu niefinansowego powiązanego z bankiem lub inną instytucją kredytową lub grupy powiązanej kapitałowo lub organizacyjnie	25	1 759,88	80,88 %
Suma kredytów i zobowiązań wobec kredytobiorców w stosunku do których zaangażowanie przekracza 10	450	39 167,91	67,99 %

% uznanych łącznych kapitałów (dużych ekspozycji)			
Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego – 20 % zaangażowania wobec JST powstałego po 29 czerwca 2012 nie może przekroczyć	25	2 176,00	52,00 %
Branżowy:			
Rolnictwo	500	43 519,90	69,49 %
Działalność produkcyjna	80	6 963,18	50,91 %
Budownictwo	70	6 092,79	17,66 %
Handel hurtowy i detaliczny	50	4 351,99	22,38 %
Transport	50	4 351,99	13,50 %
Administracja publiczna	300	26 111,94	52,99 %
Gospodarstwa domowe – osoby fizyczne	200	17 407,96	53,80 %
Inne	65	5 657,59	23,73 %
Produktowy:			
Kredyty w rachunkach bieżących	450	43 519,90	34,87 %
Kredyty obrotowe	450	43 519,90	10,17 %
Kredyty inwestycyjne	450	43 519,90	76,65 %
Kredyty na cele konsumpcyjne	450	43 519,90	20,80 %
Rodzaj zabezpieczenia:			
Hipoteka	400	34 815,92	77,66 %
Weksel, poręczenie	400	34 815,92	75,74 %
Ubezpieczenie	100	8 703,98	37,49 %
Zastaw rejestrowy	200	17 407,96	16,52 %
Przewłaszczenie	200	17 407,96	14,83 %
Inne FPK	100	8 703,98	1,79 %
Ekspozycje niezabezpieczone	20	0,00	0,00 %

Zgodnie z Art. 392 Rozporządzenia 575/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady UE ekspozycje wobec klienta lub grup powiązanych klientów uznaje się za dużą ekspozycję, jeżeli jej wartość jest równa lub większa niż 10% wartości kapitału uznanego. Bank zgodnie z Art. 395/w/w Rozporządzenia nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość przekracza 25% wartości kapitału uznanego. W roku 2017 w/w limity nie zostały przekroczone.

Zaangażowanie w detaliczne ekspozycje kredytowe stanowiło 15,03 % obliża kredytowego, w sumie bilansowej natomiast 6,54 %. Wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych stanowił 0,04 % ogółu ekspozycji kredytowych oraz 0,60 % detalicznych ekspozycji kredytowych. Spłacalność tych kredytów na dzień analizy jest bardzo dobra

Zaangażowanie w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie stanowiło 43,39 % obliża kredytowego oraz 8,90 % sumy bilansowej. Bank nie jest istotnie zaangażowany w finansowanie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie uwagi na jego niski udział w rynku, tj. poniżej 2% wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie dla całego sektora bankowego.

Średni wskaźnik LtV dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie, indywidualnie istotnych oszacowano na poziomie 37,54 %. Biorąc pod uwagę wycenę nieruchomości będących zabezpieczeniem tych ekspozycji

średni wskaźnik LtV wyniósł 25,79 % . Nie odnotowano zatem przekroczenia progu 80 % dla wskaźnika LtV dla nieruchomości mieszkalnych oraz 75% dla wskaźnika LtV dla nieruchomości komercyjnych .

Wskaźnik jakości kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym wyniósł 0,97 % i pozostawał na niższym poziomie niż średni wskaźnik w grupie rówieśniczej banków spółdzielczych.

Poziom rozproszenia posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych ogranicza wystąpienie ryzyka koncentracji .Maksymalny możliwy udział kredytów udzielonych kredytobiorcom działającym w tej samej branży w obligu kredytowym ogółem mieści się w przyjętych limitach Nie istnieje nadmierna koncentracja wierzytelności w zakresie przyjętego rodzaju zabezpieczeń do poziomu funduszy własnych. Kwota przyjętych zabezpieczeń ogranicza się do wysokości zabezpieczonej ekspozycji kredytowej.

Limity, wynikające z rekomendacji ostrożnościowych nie zostały przekroczone a transakcje z udziałem osób powiązanych kapitałowo bądź organizacyjnie są monitorowane i raportowane zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi .

Ryzyko walutowe

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Na 31.12.2017r. poziom wykorzystania obowiązujących limitów z zakresu ryzyka walutowego kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	EUR	USD	GBP	CHF
% funduszy własnych	5%	2%	2%	1%
Wykorzystanie limitu na 31.12.2017 r.	1,33%	0	0	0

Ryzyko walutowe utrzymuje się na niskim poziomie i dotyczy wyłącznie ryzyka kursowego, związanego z realizacją bieżących transakcji walutowych. Limity na poszczególne pozycje walutowe netto są na bieżąco monitorowane, a ich poziom w analizowanym okresie nie został przekroczony. Poziom całkowitej pozycji walutowej względem funduszy własnych utrzymywał się poniżej 2%. Na datę 31.12.2017 nie wystąpił wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego.

Ryzyko stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz zaktualizowanej wartości bilansowej kapitałów wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku.

Przeprowadzona ocena profilu ryzyka stopy procentowej potwierdziła utrzymującą się wrażliwość Banku na ewentualne zmiany stóp procentowych po stronie aktywnej Banku. Luka netto na pozycjach wrażliwych w większości badanego okresu była dodatnia, co jest korzystne w warunkach rosnących rynkowych stóp procentowych oraz niekorzystne przy tendencji spadkowej, gdyż mogą pojawić się wolniejsze zmiany oprocentowania po stronie aktywnej, które to generują dochód.

Analiza rynkowych stóp procentowych wskazuje na utrzymującą się tendencję spadkową stóp procentowych, co przełożyło się na niższe przychody odsetkowe Banku oraz niższą wypracowaną marżę odsetkową Banku.

Zestawienie aktywów i pasywów oprocentowanych wg stanu na 31.12.2017 r. prezentuje się następująco:

	Data przeszacowania		01 sty 16	16 sty 16	01 mar 16	16 maj 16	30 wrz 16	30 cze 17	31 gru 19	
Wyszczególnienie	Razem		1 dzień	od 2 do 30 dni	pow. 1 m-ca do 3 m- cy	pow. 3 m-cy do 6 m- cy	pow. 6 m-cy do 12 m- cy	pow. 1 roku do 2 lat	pow. 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
RAZEM Aktywa	127 650		29 614	62 726	25 848	948	2 406	2 467	2 945	696
Pasywa	126 972		106 563	3 463	4 494	7 343	5 049	60	0	0
Luka	678		-76 949	59 263	21 354	-6 395	-2 643	2 407	2 945	696
Luka narastająco			-76 949	-17 686	3 668	-2 727	-5 370	-2 963	-18	678
Wskaźnik luki I*			-0,60	0,46	0,17	-0,05	-0,02	0,02	0,02	0,01
Wskaźnik luki II**	0,01		-0,60	-0,14	0,03	-0,02	-0,04	-0,02	0,00	0,01
Wskaźnik ważony I***	-0,05		-0,60	0,44	0,14	-0,03	-0,01	0,00	0,00	0,65

Uwzględniając jednocześnie **ryzyko przeszacowania** oraz **ryzyko bazowe**, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 p.p. zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -816,5 tys. zł, stanowiąc -9,4% funduszy własnych. Biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie 69,7 tys. zł (przy założonym jednoczesnym spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 p.p.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej -886,2tys. zł (jako rozpiętość od 69,7 tys. zł do -816,5 tys. zł).

Niekorzystnym byłby nagły spadek stóp procentowych o 2 p.p. (test warunków skrajnych – *stress test*) - zmiana dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie wyniesie -1 613,2 tys. zł, stanowiąc 18,53% funduszy własnych. Biorąc pod uwagę powyższe wielkości, poziom ryzyka stopy procentowej z tytułu niedopasowania w przedziałach przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie jest umiarkowany.

Ryzyko operacyjne (w tym braku zgodności)

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa jest:

- 1) systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
- 2) modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, w tym programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych.

W zakresie ryzyka operacyjnego komórki organizacyjne Banku zobowiązane są do podejmowania działań ograniczających to ryzyko. Zabezpieczenia zagrożonych obszarów operacyjnych dokonuje się poprzez:

1. Plany awaryjne – służące przeciwdziałaniu i minimalizowaniu negatywnych skutków nieoczekiwanych zdarzeń, w tym ataków wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą szkodzić funkcjonowaniu Banku;
2. Ochronę ubezpieczeniową: ubezpieczenia mienia oraz zdarzeń losowych, na wypadek awarii sprzętu elektronicznego, komputerowego i sieci komputerowych, strat w wyniku fałszerstwa lub oszustwa, wandalizmu, odpowiedzialności cywilnej;
3. Przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing);
4. Inne zabezpieczenia (prawne, organizacyjne, techniczne), w tym procedury w zakresie zatrudniania, nadawania uprawnień dostępu do systemów informatycznych, stosowane postanowienia w umowach, szkolenia;
5. System kontroli wewnętrznej.

Na podstawie analizy incydentów ryzyka operacyjnego oraz skutków tych incydentów można stwierdzić, że profil ryzyka operacyjnego utrzymuje się w Banku na niskim poziomie. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest realizowany w sposób ciągły na każdym z etapów, tj. bieżącej identyfikacji, oceny i przeciwdziałania, kontroli, monitorowania i raportowania.

W 2017 roku Bank ograniczał możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożony proces zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz system monitorowania i kontroli wewnętrznej, adekwatny do aktualnego profilu ryzyka.

Suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego wyniosła w 2017 roku 17,23 tys. zł co stanowiło 2,26% wymogu utworzonego na ryzyko operacyjne w 2017 r. (760,56 tys. zł). Poziom tolerancji na ryzyko operacyjne został wykorzystany w o.k 1%.

Zgodnie z wybranymi czynnikami ryzyka operacyjnego, ujętymi w metodzie oceny nadzorczej BION, Bank utrzymał docelowy profil ryzyka określony na lata obowiązywania Strategii. W 2017 roku Bank ograniczył możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

Zgodnie z zapisami Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego poniesiona od 01.01.2017 do 31.12.2017 w łącznej kwocie 17,23 tys. zł nie przekroczyła na dzień analizy 15% utworzonego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 575/2013UE wymogu kapitałowego.

Wymóg wewnętrzny jest wystarczający i adekwatny do skali ryzyka występującego w Banku. Bank założył adekwatny poziom apetytu na ryzyko operacyjne, który nie przekracza poziomu wskaźnika bazowego i stanowi nie więcej niż 60% wskaźnika BIA. Poziom wykorzystania ustanowionego limitu wyniósł tylko 2,23%.

Ryzyko braku zgodności

W zakresie ryzyka braku zgodności Bank nieustannie prowadzi szereg działań służących dostosowywaniu wewnętrznych regulacji do zmian przepisów zewnętrznych, w tym szkoli pracowników, współpracuje z Radcą Prawnym, który sprawdza poprawność sporządzanych dokumentów wewnętrznych oraz współpracuje z dostawcami systemów informatycznych. Ponadto Bank prowadzi wykaz regulacji obowiązujących w Banku, który zapewnia bieżący przepływ informacji w zakresie zmian oraz przeprowadza systematyczne kontrole wewnętrzne.

Bank zapobiega również powstawaniu konfliktów interesów poprzez:

- 1) podział zadań zapewniający rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje,
- 2) przydzielenie pisemnego, indywidualnego zakresu czynności pracownikom Banku,
- 3) Indywidualne nadawanie pełnomocnictw wyłącznie przez Zarząd Banku,
- 4) Nie dopuszczanie do nepotyzmu,

5) Weryfikację roczną przyjętych regulacji wewnętrznych,

Ponadto Bank stosuje zapisy zawarte w Zasadach dobrej praktyki bankowej, opracowanych przez Związek Banków Polskich oraz w Kanonie dobrych praktyk rynku usług finansowych, opracowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Ryzyko płynności i finansowania

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych, wdrażanie rozwiązań wspomagających zarządzanie w sytuacjach kryzysowych zagrożenia płynności, rozwijanie działalności handlowej oraz inwestycyjnej w granicach określonych przez Zarząd i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, przy założeniu zachowania bezpieczeństwa finansowego Banku, nadzorczych rekomendacji oraz norm płynności i adekwatności kapitałowej.

Odpowiednie zarządzanie aktywami i pasywami Banku jest istotne z punktu widzenia dwóch zasadniczych funkcji: minimalizowania ryzyka, przy jednoczesnym utrzymaniu założonej rentowności poprzez tworzenie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów. Istotne jest, aby strategia inwestycyjna uwzględniała różny stopień płynności, rentowności oraz wagę ryzyka aktywów, tak aby w razie konieczności zapewnić możliwość finansowania nieprzewidzianych zobowiązań z równoczesnym uwzględnieniem spełnienia poszczególnych norm płynnościowych, w szczególności nadzorczych norm płynności, LCR oraz NSFR. W związku z tym Bank dokonuje dywersyfikacji aktywów w zakresie nadwyżek finansowych.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych, we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku. W celu mityzacji tego ryzyka, Bank zarządza:

- płynnością śróddzienną
- płynnością krótko, średnio- i długoterminową.

Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do 1 miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy, tak aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.

Zarządzanie płynnością śróddzienną i dzienną polega na ustaleniu ilości środków płynnych potrzebnych do realizacji wszystkich zobowiązań pieniężnych w każdym dniu roboczym. Płynność mierzona jest i monitorowana w oparciu o następujące analizy:

- urealnioną lukę płynności,
- osadu we wkładach dla depozytów bieżących i terminowych z podziałem na podmioty,
- stabilności bazy depozytowej,
- przepływów pieniężnych,
- wskaźników ekonomicznych,
- pozycji pozabilansowych.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na monitorowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, zawierania krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem Zrzeszającym oraz budowaniu nadwyżki płynności, w której skład wchodzi aktywa wysokopłynne, stanowiące rezerwę pokrywającą potencjalne wypływy gotówki z Banku. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów, gdzie podstawowym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, głównie gospodarstw domowych

oraz instytucji rządowych i samorządowych (składających się na tzw. bazę depozytową). Zachowując ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem płynności Bank finansuje aktywa o dalszych przedziałach zapadalności jedynie najbardziej stabilną częścią pozyskanych od klientów środków, czyli tzw. osadem na depozytach. Wskaźniki płynności aktywów kształtowały się w 2017 roku na dobrym poziomie a zgromadzone depozyty zabezpieczały w pełni portfel kredytowy. Poziom finansowania kredytów depozytami wynosi na dzień 31.12.2017 r. około 45,62% depozytów ogółem. Poziom ryzyka w sferze płynności nie stanowi zagrożenia dla terminowej spłaty bieżących i przyszłych zobowiązań.

Zgodnie z Uchwałą KNF 386/2008 Bank dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień roboczy. W 2017 roku nadzorcze miary płynności kształtowały się na bezpiecznym poziomie. Zarówno płynność krótkoterminowa, jak i długoterminowa były niezagrożone. Wartość miar na 31.12.2017 przedstawia się następująco:

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość na 31.12.2017
M1	Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem	0,20	0,27
M2	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi	1,00	1,16

Bank spełnia normy płynności oraz utrzymuje wskaźnik płynności do 30 dni – LCR na wymaganym poziomie. Na dzień 31.12.2017r. wskaźnik kształtował się na poziomie 88%.

Wskaźniki płynności liczone według podstawowych terminów zapadalności i wymagalności utrzymują się na stabilnym poziomie i wynoszą dla płynności szybkiej (do 1 miesiąca) 2,45 oraz dla płynności bieżącej (do 3 miesięcy) 3,15. Depozyty stabilne kształtują się na poziomie 78,56% bazy depozytowej i w skali roku zwiększyły swój udział o 5,35 p.p. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych. Bank stosuje schematy urealniania terminów zapadalności wybranych, kluczowych z punktu widzenia płynności, pozycji aktywów i pasywów, aby poprawnie prognozować zachowanie się struktury bilansu oraz wpływów i wypływów w czasie. Sposób urealniania wynika ze specyfiki instrumentów finansowych bądź też z zaobserwowanych historycznie zachowań, takich jak przedpłaty kredytów czy utrzymywanie się osadu depozytowego. Na podstawie urealnionych wartości Bank oblicza wskaźniki skumulowanej luki płynności. Wskaźnikami luki są stosunki w poszczególnych przedziałach czasowych skumulowanych wartości aktywów i pasywów. Przyjmuje się, że wskaźniki luki płynności w przedziałach czasowych do 1 roku, powinny przyjmować wartości wyższe od 1, co wskazuje na nadwyżkę posiadanych aktywów dostępnych do pokrycia bieżących zobowiązań. Limity wskaźników luki oraz ich poziom wg stanu na 31.12.2017 r. widoczny jest w poniższej tabeli.

Luka	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 do 3 miesięcy	Powyżej 3 do 6 miesięcy	Powyżej 6 miesięcy do 1 r
Wskaźnik skumulowanej luki płynności	1,0	0,90	0,90	0,90
Wykonanie na 31.12.2017 r.	2,45	3,15	2,95	1,78

Przyjęte limity wewnętrzne oraz wskaźniki płynności służą zapewnieniu właściwego poziomu płynności w Banku i stanowią system ostrzegania przed nieplanowanymi zmianami struktury bilansu wpływającymi pośrednio na pogorszenie poziomu płynności.

Bank przeprowadza testy wrażliwości oraz testy warunków skrajnych, badające wpływ wystąpienia sytuacji szokowej związanej z czynnikami wewnątrz Banku, w systemie bankowym oraz będącego połączeniem obu wariantów na płynność w okresie do 7 i 30 dni.

Bank posiada plany awaryjne utrzymania płynności, które opracowane zostały na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się nieskuteczne. Bank monitoruje płynność na każdy dzień roboczy. W cyklach miesięcznych sporządzane są raporty, których wyniki przedstawiane są Zarządowi. Informacje o narażeniu na ryzyko płynności są prezentowane radzie Nadzorczej w cyklach półrocznych. W cyklach rocznych przeprowadzana jest pogłębiona analiza płynności. Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem płynności przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych. Proces zarządzania ryzykiem płynności podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej.

Ryzyko niewypłacalności (kapitałowe)

Celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiedniej struktury funduszy własnych, zapewniająca bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową i obejmuje następujące kierunki działań (cele pośrednie):

1. Zwiększanie wysokości funduszy własnych,
2. Zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I podstawowy oraz Tier II,
3. Odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.

Na dzień 31.12.2017 roku kapitał regulacyjny Banku wynosił 3.921,69 tys.zł i składał się z następujących wymogów na ryzyko kredytowe 3.161,13 tys.zł oraz na ryzyko operacyjne – 760,56 tys.zł.

Poziom ryzyka kredytowego (wartość zaangażowania bilansowego i pozabilansowego) w podziale na wagi ryzyka przedstawia się następująco:

L.p.	Waga ryzyka	Wartość ekspozycji	Kwota ekspozycji ważonych ryzykiem
1.	0%	72 766,70	0,00
2.	20%	13 760,83	2 752,17
3.	75%	44 095,48	26 630,35
4.	100%	11 566,06	9 174,02
5.	150%	105,05	157,57
6.	250%	800,03	800,03
7.	Razem	143 094,15	39 514,14

Na podstawie wyliczonych minimalnych wymogów nie stwierdzono przekroczenia alokacji kapitału.

L.p	Minimalne wymogi kapitałowe, w tym:	Limit alokacji kapitału (% FW)	Limit w tys. Zł	Wykonanie 31.12.2017	Poziom wykonania	% FW
1.	Z tyt. ryzyka kredytowego	50%	4.351,99	3.150,16	72,38%	36,19%
2.	Z tyt. ryzyka rynkowego (walutowego)	2%	174,07	0	0,00%	0,0%
3.	Z tyt. Ryzyka operacyjnego	15%	1.305,59	760,00	58,21%	8,74%
4.	Inne i przejściowe wymogi kapitałowe, w tym:					

5.	-wymóg kapitałowy z tyt. przekroczenia limitu koncentracji dużych ekspozycji	0%	0,0	0	0%	0%
6.	- wymóg kapitałowy z tyt. przekroczenia limitu koncentracji w znaczące pakiety akcji	0%	0,0	0	0%	0%
7.	Suma min. wymogów kapitałowych		5.831,65	3.910,16	67,05%	44,93%
8.	Z tyt. Ryzyka koncentracji (limity)	0%	0,0	0	0%	0%
9.	Z tyt. ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej	2%	174,07	300,38	17,25%	3,45%
10.	Z tyt. ryzyka płynności	2%	174,07	0	0%	0%
11.	Z tyt. ryzyka kapitałowego (reputacji)	2%	174,07	0	0%	0%
12.	Inne ryzyka trudno mierzalne	2%	174,07	0	0%	0%
13.	Suma wymogów dodatkowych	8%		0	0%	
14.	Całkowity wymóg kapitałowy	75%	6.527,93		84,30%	48,38%

Wykorzystanie limitu alokacji kapitału na ryzyko ogólne sięga ok.70% ustalonego limitu.

Fundusze własne na dzień 31.12.2017 wyniosły 8.703,98 tys.zł. Wysokość funduszy własnych wystarcza na pokryci wymogów regulacyjnych, a nadwyżka funduszy własnych ponad kapitał wewnętrzny wynosi 55,07%, tj. 4.793,82 tys.zł.

Całkowity współczynnik wypłacalności wyniósł 17,81%. Jego poziom utrzymuje się powyżej przyjętego Polityce kapitałowej Banku na 2017 rok, tj. minimum 12%. Bank bada adekwatność kapitałowa z uwzględnieniem wymagań ustawy Prawo bankowe oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego (UE) 575/2013 z dnia 26.06.2013 r.

Ryzyko biznesowe

Jest to ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym, przeprowadzając min. biznesowe testy warunków skrajnych.

3. Zakres stosowania - Art. 436 Rozporządzenia CRR

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

4. Fundusze własne – Art. 437 Rozporządzenia CRR

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2017 roku przepisami, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia CRR oraz ustawy Prawo bankowe.

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami Art. 437 oraz Art.492 Rozporządzenia CRR oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Zapewniając bezpieczeństwo ekonomiczne, Bank utrzymuje fundusze własne dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności.

Strukturę funduszy własnych Bank ujawnia w oparciu o Załącznik VI do Rozporządzenia 1423/2013 stanowiący wzór ujawniania informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym. Pozycje wzoru, wypełnione przez Bank, ograniczono do pozycji niezerowych celem większej przejrzystości ujawnionych danych, jednocześnie zachowując numerację zgodną ze wzorem Załącznika VI.

FUNDUSZE WŁASNE	2017-12-31
Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności	8 704
Kapitał Tier 1	8 704
Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1)	8 704
Kapitał rezerwowy (fundusz rezerwowy i fundusz zasobowy)	8443
Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET 1 (fundusz udziałowy - amortyzowany zgodnie z zasadą praw nabytych)	220
(-) Wartości niematerialne i prawne	-4
(-) Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym CET 1 podmiotów sektora finansowego (nadwyżka ponad 10% kapitału odpowiednio wyliczona)	-50
(+/-)Inne pozycje lub korekty kapitału CET1 (np. niezrealizowane zyski / straty z tytułu posiadanych instrumentów wycenianych wg wartości godziwej - portfel dostępne do sprzedaży)	95
Kapitał dodatkowy Tier 1 (AT1) (obligacje długoterminowe - amortyzowane zgodnie z zasadą praw nabytych)	
Kapitał Tier 2 (T2)	0
WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	
Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko	57 688
Całkowita kwota ekspozycji ważonej ryzykiem dla ryzyka: kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie - Metoda standardowa (SA)	39 377
Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego (wyliczony z uwzględnieniem wskaźnika korygującego dla MSP)	3 150
Całkowita kwota ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego (OpR) - Metoda podstawowego wskaźnika (BIA)	9 507
Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	760
WSPÓLCZYNNIK KAPITAŁOWY	
Współczynnik kapitałowy CET1	17,81%
Współczynnik kapitałowy T1	17,81%
Całkowity współczynnik kapitałowy	17,81%

5. Wymogi kapitałowe – Art. 438 Rozporządzenia CRR.

Bank ujawnia informacje dotyczące przestrzegania wymogów określonych w Art. 92 Rozporządzenia oraz w Art. 73 Dyrektywy 2013/36/UE.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego na pokrycie minimalnych i dodatkowych wymogów kapitałowych stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku z uwzględnieniem Strategii, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, jest zapewnienie utrzymania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo bankowe, Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- 1) Suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,
- 2) Oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).

Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- 1) Identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku;
- 2) Wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka;
- 3) Pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka;
- 4) Agregacja kapitału wewnętrznego;
- 5) Monitorowanie i raportowanie kapitałowe;
- 6) Zarządzanie adekwatnością kapitałową.

Proces oceny adekwatności kapitału podlega weryfikacji, ocenie przez Zarząd i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku co najmniej raz w roku.

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy. Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka, tym samym oblicza łączną wielkość wymogu kapitałowego (wewnętrzny wymóg kapitałowy).

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy. Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe oraz dodaje wymogi kapitałowe na pozostałe istotne rodzaje ryzyka. Dokonywana jest agregacja wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka i obliczana jest łączna wielkość wymogu kapitałowego. Kapitał wewnętrzny Banku szacowany jest w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego. Bank przyjmuje, że poziom adekwatności kapitałowej, rozumiany jako stopień obciążenia kapitałem wewnętrznym funduszy własnych, ma utrzymać się na poziomie nie przekraczającym 75%. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe jest równa sumie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

Zgodnie z Art. 112 Rozporządzenia CRR, Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje do jednej z kategorii, wymienionych w Rozporządzeniu UE, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka.

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego metodą podstawową. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli jest niższa niż 2% funduszy własnych.

Zgodnie z Art. 315 Rozporządzenia CRR Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody wskaźnika bazowego. Wskaźnik stanowi średnią za okres trzech lat obrotowych (bieżącego oraz dwóch poprzedzających dany rok) z sumy wyników następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku: odsetki należne i podobne przychody, odsetki do zapłaty i podobne opłaty, przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/zmiennej stopie dochodu, należności z tytułu prowizji/opłat, koszty z tytułu prowizji/opłat, zysk netto lub strata netto z operacji finansowych oraz pozostałe przychody operacyjne.

Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka stopy procentowej w wysokości 8% nadwyżki wyliczonych skutków zmian wyniku odsetkowego ponad wyznaczony limit.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności stanowi 8% kosztu pozyskania brakującej kwoty aktywów płynnych do uzyskania minimalnego poziomu LCR na skutek wystąpienia sytuacji skrajnej.

Bank oblicza wewnętrzny wymóg w zakresie kapitału na ryzyko koncentracji w odniesieniu do:

- 1) koncentracji dużych ekspozycji;
- 2) podmiotów z tej samej branży;
- 3) ekspozycji zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia;
- 4) jednorodnych instrumentów finansowych.

Dla wyznaczenia dodatkowego wymogu w zakresie kapitału na ryzyko kredytowe w obszarze ryzyka koncentracji Bank przyjął sposób obliczania zastosowany przy wyznaczaniu kapitału regulacyjnego na ryzyko kredytowe, czyli iloczyn łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko kredytowe (aktywów ważonych ryzykiem) i wskaźnika 8%.

Dla każdego rodzaju koncentracji kredytowych Bank określił w Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym dopuszczalne limity wyrażające akceptowalny przez Bank poziom ryzyka koncentracji w poszczególnych kategoriach. Przekroczenie tych limitów generuje ryzyko, które nie może być zabezpieczone w ramach bieżącej działalności i w takiej sytuacji Bank utworzy dodatkowy, wewnętrzny wymóg w zakresie kapitału.

Minimalne wymogi kapitałowe wyliczane są na pokrycie łącznej ekspozycji na ryzyko ujętej w Rozporządzeniu CRR tj. ryzyko kredytowe, rynkowe, przekroczenia limitu znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oraz ryzyko operacyjne.

W przypadku ryzyka kredytowego, zgodnie z Rozporządzeniem 1423/2013 UE wymóg kapitałowy stanowi pomnożoną przez 8% kwotę całkowitej ekspozycji na ryzyko kredytowe. Wymogi wewnętrzne z tytułu ryzyk wymienionych w Rozporządzeniu CRR są równe wymogom minimalnym, ze względu na metody wykorzystywane w ich wyznaczaniu. Bank stosuje metody uproszczone, co oznacza, że wymogi minimalne są liczone w sposób prosty. Bank bada dostosowanie minimalnych wymogów kapitałowych do skali działalności w procesie przeglądu zarządczego procedury szacowania wymogów wewnętrznych.

Stosowany przez instytucję na podstawie przeglądu nadzorczego, wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w Art. 104 ust. 1 lit. a) Dyrektywy 2013/36/UE – nie dotyczy Banku.

Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia CRR – 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej ekspozycji określonej w Art. 112 Rozporządzenia CRR.

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	Struktura	Wymóg kapitałowy
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,00	0,0%	0,00
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2 750,85	6,97%	220,06
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1 408,25	3,56%	112,66
4.	Ekspozycje wobec instytucji	1 191,08	3,01%	95,29
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	9,95	0,03%	0,80
6.	Ekspozycje detaliczne	26 630,35	67,39%	2 130,43
7.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	231,68	0,59%	18,53
9.	Inne ekspozycje	7 291,98	18,45%	583,36
11.	Razem	39 514,14	100,00%	2 161,13

6. Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – Art. 439 Rozporządzenia CRR

Bank nie posiada portfela handlowego.

7. Bufory kapitałowe – Art. 440 rozporządzenia CRR

Na datę sporządzania informacji nie obowiązywały przepisy dotyczące utrzymywania buforów kapitałowych.

8. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – Art. 441 Rozporządzenia CRR

Bank nie jest Bankiem istotnym systemowo.

9. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – Art. 442 Rozporządzenia CRR

9.1. Należności przeterminowane i zagrożone

Ekspozycję przeterminowaną Bank definiuje jako należności z tytułu kapitału lub odsetek niespłaconą w terminie. W stosunku do ekspozycji przeterminowanych w zakresie klasyfikacji do odpowiednich kategorii ryzyka Bank stosuje zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością Banków. Opis stosowanego podejścia oraz metod przyjętych do ustalania rezerw celowych zawarty jest w Instrukcji Zasady monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Bank przeprowadza klasyfikację należności i dokonuje podziału wszystkich należności i zobowiązań pozabilansowych do następujących kategorii ryzyka:

- 1) Należności normalne,
- 2) Należności pod obserwacją,
- 3) Należności zagrożone, w tym poniżej standardu, wątpliwe i stracone.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone, przeklasyfikowane zgodnie z kryterium określonym w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Dokonując klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, Bank stosuje następujące kryteria:

- 1) Kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele nie związane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
- 2) Kryterium ekonomiczne oraz kryterium terminowości spłaty kapitału i odsetek – badanie sytuacji ekonomiczno- finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela) – w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych;
 - a) w okresach kwartalnych:
 - dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do wyższej kategorii ryzyka niż „normalne” bez względu na kwotę,
 - dla ekspozycji w kategorii „normalne” gdy kwota łącznego zaangażowania Banku wobec podmiotu jest wyższa niż 10 % funduszy własnych Banku,
 - b) w okresach rocznych:
 - dla ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „ normalne”, gdy kwota łącznego zaangażowania Banku wobec podmiotu jest niższa niż 10 % funduszy własnych Banku.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno –księgowym Banku.

Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do :

- 1) kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) grupy „zagrożone” w tym do kategorii: „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowane do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążonej daną ekspozycją, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych;

- 1) 1,5 % - w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
- 2) 20 % - w przypadku kategorii „poniżej standardu”,
- 3) 50 % - w przypadku kategorii „wątpliwe”,
- 4) 100 % – w przypadku kategorii „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji. Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem to jest na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia. Bank dokonuje przeglądu i aktualizacji wartości zabezpieczeń obniżających podstawę tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizacyjnych w terminach obowiązujących dla przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Kategorie należności	Stan rezerw celowych na 01.01.2017 r.	Zwiększenia rezerw	Wykorzystanie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Stan rezerw celowych na 31.12.2017 r.	Wymagany poziom rezerw na koniec roku obrotowego (na podstawie art.81 ust.2 pkt.8 litera c Ustawy)
Należności normalne	122,84	29,04	15,58	8,83	136,30	136,30
Należności pod obserwacją	0,33	4,62	4,89	0,00	0,06	0,06
Należności poniżej standardu	2,90	19,26	13,12	0,00	9,04	22,82
Należności wątpliwe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności stracone	1 751,65	464,36	1 850,48	0,00	365,53	445,88

Analiza struktury należności zagrożonych według rodzaju klienta wykazała na dzień 31.12.2017 r., że należności te dotyczą wyłącznie kredytów sektora niefinansowego. Najwyższy udział kredytów zagrożonych odnotowano w sektorze rolniczym, jest to kwota 338,70 tys. zł. (60,48%), następnie sektor działalności pozarolniczej 198,45 tys. zł. (35,44 %). Pozostała część stanowi należności stracone osób fizycznych.

Zgodnie z obowiązującym statutem Bank działa na terenie województwa dolnośląskiego a głównie powiatu złotoryjskiego, bolesławieckiego, jeleniogórskiego, jaworskiego i lwóweckiego (brak ekspozycji poza granicami Polski). W związku z tym Bank nie wyznaczał ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych w podziale na obszary geograficzne. Korekty wartości z tytułu udzielonych kredytów oraz innych należności Banku obejmowały wartości utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących, nierozliczone prowizje ESP oraz aktualizację wyceny wartości aktywów.

Bank nie stosuje Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, w związku z czym:

- nie wyznaczył całkowitej kwoty ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, ani średniej kwoty ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne

kategorie ekspozycji,

- nie stosował rozkładu ekspozycji w zależności od branż lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach,
- nie stosował rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach,
- nie stosował podziału na istotne branże i typy kontrahenta.

9.2. Ekspozycje według wyceny bilansowej

Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji.

Wyszczególnienie	Ekspozycje po odliczeniu korekt wartości i rezerw według stanu na 31.12.2017 r.	średnia
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	3 210,91	5 176,75
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	13 754,25	15 899,73
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1 439,64	1 331,55
Ekspozycje wobec instytucji i banki	67 279,80	63 515,92
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	9,95	18,71
Ekspozycje detaliczne	46 936,14	48 416,59
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	179,16	638,87
Inne pozycje	10 284,30	34 527,24
Suma	143 094,15	169 525,36

9.3. Struktura branżowa

Bank bada i ustala limity w ramach koncentracji zaangażowań w ten sam sektor gospodarczy. Strukturę branżową przedstawia poniższa tabela:

Kategoria ekspozycji	Wartość ekspozycji	struktura
Rolnictwo	30 243,19	48,53 %
Działalność produkcyjna	3 544,87	5,69 %
Transport	587,47	0,94 %
Budownictwo	1 075,94	1,73 %
Handel hurtowy i detaliczny	973,78	1,56 %
Pozostała działalność gdzie indziej nie sklasyfikowana	1 350,50	2,17 %
Gospodarstwa domowe – osoby fizyczne	9 364,82	15,03 %
Administracja publiczna	13 836,41	22,20 %
Inne (instytucje niekomercyjne)	1 342,29	2,15 %
Suma	62 319,27	100,00 %

10. Aktywa wolne od obciążeń – Art. 443 Rozporządzenia CRR

Składnik aktywów traktowany jest jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawienia dla potrzeb finansowania)

Bank nie dokonuje operacji zabezpieczonych instrumentami finansowymi – Art.443 Rozporządzenia CRR nie dotyczy Banku.

11. Korzystanie z ECAI – Art.444 Rozporządzenia

Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej ani też ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez agencje kredytów eksportowych.

12. Ekspozycje na ryzyko rynkowe – Art. 445 Rozporządzenia CRR

W roku 2015 Bank wyznaczył wymóg w zakresie ryzyka walutowego zgodnie z metodą, o której mowa w Art. 351 Rozporządzenia CRR. Na dzień 31 grudnia 2017 całkowita pozycja walutowa netto (ekspozycja) wyniosła 1 tys. zł i nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku – co oznacza że nie wystąpiła konieczność wyznaczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego.

Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z Art.92 ust.3 lit.b-c

L.p.	Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z Art.92 ust.3 lit.b	Nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z Art.92 ust.3 lit c – ryzyko walutowe	0,00

13. Ekspozycje na ryzyko operacyjne – Art. 446 Rozporządzenia CRR

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w Art. 315 Rozporządzenia CRR.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne wyniosła 17,22 tys. zł.

13.1. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją 17 Rekomendacji M

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank stosuje dobre praktyki rynkowe oraz zalecenia nadzorcze, w tym w szczególności wytyczne wynikające z zapisów Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

13.2. Informacja o stratach operacyjnych w podziale na kategorie zdarzeń

Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. W ramach tego procesu identyfikuje się zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje się ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizację odpowiednich szkoleń dla pracowników.

W 2017 roku nie wystąpiły zdarzenia o wysokiej częstotliwości i dotkliwości (ryzyko na poziomie krytycznym), wymagające podjęcia niezwłocznych dodatkowych środków ochrony.

Na podstawie rejestru zdarzeń operacyjnych stwierdzono, że większość zdarzeń, które wystąpiły w 2017 roku uznaje się za nieistotne (ryzyko na poziomie akceptowalnym).

Niewielka strata i niewielka częstość występowania tych zdarzeń nie stanowiła zagrożenia dla funkcjonowania Banku. Nie były konieczne dodatkowe środki ochrony ani dodatkowe działania monitorujące.

Łączne straty brutto zdarzeń ryzyka operacyjnego wyniosły **17,23 tys. zł i dotyczyły wyłącznie linii biznesowej bankowości detalicznej**. Pomijając pomniejszenia o wartości odzyskane bezpośrednio lub z tytułu mechanizmu transferu ryzyka, straty brutto stanowiły 2,26% całkowitego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Banku wyliczonego na 2017r. (760,56 tys. zł).

Wyszczególnienie	Oszustwa wewnętrzne	Oszustwa zewnętrzne	Zasady dot. zatrudniania oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Razem
Straty brutto	X	X	6,7	X	X	9,71	0,82	17,23
Odzysk	X	X	X	X	X	0,41	0,47	0,88
Straty netto	X	X	6,7	X	X	9,30	0,35	16,35

14. Ekspozycje w papierach kapitałowych nie uwzględnionych w portfelu handlowym – Art. 447 Rozporządzenia

Na podstawie Art. 447 Rozporządzenia CRR Bank informuje, że posiadał aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, które inwestował głównie w bony pieniężne i akcje Banku Zrzeszającego.

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w tys.zł
1.	Akcje BPS S.A	730,00
2.	Bony pieniężne NBP	0,00
3.	Udziały w innych podmiotach finansowych (FPK)	55,00
4.	Udziały mniejszościowe w podmiotach finansowych (Macif)	0,25
	Razem	785,25

15. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – Art. 448 Rozporządzenia

W odniesieniu do ryzyka stopy procentowej Bank ustala cele strategiczne, zawarte w strategii zarządzania ryzykiem, poprzez ustalenie poziomu tolerancji na ryzyko zgodnej z założonym apetytem na ryzyko, wyrażonym poprzez wskaźniki ekonomiczne. Realizacja celów strategicznych ma na celu:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczenie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Realizacja celów strategicznych następuje poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku;

- 3) zmniejszenie ryzyka bazowego poprzez stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa), zwłaszcza dla aktywów wrażliwych.

Realizacja/utrzymanie docelowego profilu ryzyka, założonego w planach strategicznych dokonywana jest poprzez zmianę narażenia na ryzyko stopy procentowej za pomocą działań związanych z:

- 1) inwestowaniem (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanymi w banku zrzeszającym);
- 2) kredytowaniem (ustalanie parametrów kredytowych);
- 3) ustalaniem oprocentowania;
- 4) zarządzaniem terminami zapadalności / wymagalności oraz przeszacowania różnych portfeli.

Bank podejmuje następujące działania :

- 1) prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych na rynku lokalnym;
- 2) dokonuje analiz prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych w przyszłości;
- 3) analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz porównywalnej oferty konkurencyjnych banków
- 4) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych, natomiast Rada Nadzorcza Banku w okresach półrocznych.

Obserwacja wpływu skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych dokonywana jest w ramach testów warunków skrajnych w obszarze:

- 1) ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o +/- 100 punktów bazowych;
- 2) wpływu zmian stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wartość ekonomiczną Banku.

Największa część ryzyka stopy procentowej jest związana z ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych one w największym stopniu wpływają na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Testy warunków skrajnych przeprowadza się z częstotliwością miesięczną, a ich wyniki stanowią podstawę do oszacowania ewentualnego zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej wewnętrznym wymogiem w zakresie kapitału.

Scenariusze zmian wyniku odsetkowego (testy warunków skrajnych) wg stanu na 31.12.2017 r. widoczne są w poniższej tabeli.

Zmiana stóp procentowych NBP	Ryzyko przeszacowania	Ryzyko przeszacowania i ryzyko bazowe				
	Jednakowa zmiana oprocentowania aktywów i pasywów	Zmiana oprocentowania bez uwzgl. wskaźników; przy opoc. < 2% spadek maks. do 0%	Zmiana oprocentowania z uwzgl. wskaźników; przy opoc. < 2% spadek maks. do 0%	Zmiana oprocentowania z uwzgl. wsk., rozbieżności w zmianach pom. R, PS i W, proporcji pom. R i stopami w grupie B	Zmiany w kol. IV w relacji do funduszy własnych	Zmiany w kol. IV w relacji do wyniku odsetkowego
WARIANT >>>	I	II	III	IV	V	VI
+ 2,00	-139,4	-139,4	281,8	301,5	3,5%	9,2%
+ 1,00	-69,7	-69,7	140,9	160,6	1,8%	4,9%
+ 0,50	-34,8	-34,8	70,4	90,2	1,0%	2,7%
+ 0,25	-17,4	-17,4	35,2	55,0	0,6%	1,7%
- 0,25	17,4	-146,5	-199,2	-218,9	-2,5%	-6,7%
- 0,50	34,8	-295,2	-398,4	-418,1	-4,8%	-12,7%
- 1,00	69,7	-717,0	-796,7	-816,5	-9,4%	-24,8%
- 2,00	139,4	-1 586,6	-1 593,5	-1 613,2	-18,5%	-49,1%

16. Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne – Art. 449 Rozporządzenia CRR

Bank nie prowadzi działalności sekurytyzacyjnej.

17. Polityka w zakresie wynagrodzeń -Art. 450 Rozporządzenia CRR

Przyjęta przez Bank polityka wynagrodzeń dotyczy osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku, o których mowa w art. 9ca ust. 1 Prawo bankowe.

Z uwzględnieniem rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności do stanowisk istotnych w Banku zalicza się:

- 1) Członków Rady Nadzorczej,
- 2) członków Zarządu.

Zapisy przyjętej i stosowanej w Banku polityki obejmują:

- 1) Stałe składniki wynagrodzenia,
- 2) Zmienne składniki wynagrodzenia, rozumiane jako premia uznaniowa,
- 3) Zasady przyznawania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzenia.

Rada Nadzorcza otrzymuje tylko stałe wynagrodzenie.

Wynagrodzenie Członków Zarządu składa się ze:

- stałych składników - wynagrodzenie zasadnicze,
- zmiennych składników - premii uznaniowej.

Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Zebranie przedstawicieli.

Wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego dla Członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza.

Poziom wynagrodzenia stałego członków Zarządu zależy od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją.

W celu określenia zmiennych składników wynagrodzenia - premii uznaniowej przyjmowane są wyniki Banku osiągnięte w ostatnich trzech latach w odniesieniu do założeń przyjętej Strategii działania w oparciu o kryterium ilościowe i jakościowe.

Obowiązująca w Banku Polityka wynagrodzeń wspiera:

- prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie zachęca do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą akceptowany ogólny poziom ryzyka,
 - realizację strategii zarządzania bankiem i strategii zarządzania ryzykiem oraz ogranicza konflikt interesów.
- W 2017 roku wynagrodzenie zmienne dla stanowisk istotnych w Banku nie wystąpiło.

18. Dźwignia finansowa – Art.451 Rozporządzenia CRR

Bank oblicza wskaźnik dźwigni, zgodnie z art.429 ust.2 Rozporządzenia CRR, jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku wyrażoną jako wartość procentowa.

Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

Na dzień 31.12.2017 r. z zastosowaniem odstępstw dotyczących sposobu wyliczania Kapitału Tier I w okresie przejściowym (tj. od 01.01.2014r. do 31.12.2021 r.) wartość wskaźnika dźwigni wyniosła 5,93%.

W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, Bank monitoruje wskaźnik dźwigni z częstotliwością kwartalną. Poziom wskaźnika dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczania bieżącego profilu ryzyka Banku i raportowany jest w ramach raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z nadmiernej dźwigni finansowej, mogą zostać podjęte działania mitygujące.

19. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – Art.452 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy Banku.

20. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – Art.453 Rozporządzenia CRR

Podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia Bank ocenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Prawne zabezpieczenie wierzytelności banku stanowi potencjalne źródło spłaty wierzytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku, w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej.

Bank opracował i wdrożył zasady szacowania, weryfikacji i aktualizacji wartości przyjętych zabezpieczeń zawarte w Instrukcji prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Złotoryi oraz Instrukcji monitoringu zabezpieczeń.

Stały monitoring zabezpieczeń prawnych zapewnić ma uzyskanie pełnej i bieżącej informacji o stanie zabezpieczeń i ich adekwatności w stosunku do skali ryzyka obciążającego ekspozycje kredytowe w odniesieniu do:

- 1) oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy,
- 2) kryterium terminowości spłaty (rat kapitałowych o odsetkowych),
- 3) wysokości utworzonej rezerwy celowej,
- 4) ewentualnej zmiany warunków spłaty kredytu (np. nowy harmonogram spłaty itp.).

Terminy przeglądów i aktualizacji zabezpieczeń, zbieżne z klasyfikacją ekspozycji kredytowych, reguluje Instrukcja Zasady monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych w sposób następujący:

- 1) przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń, o które pomniejszono podstawę tworzenia rezerw celowych, dokonuje się co najmniej raz na koniec każdego kwartału,
- 2) przeglądów i aktualizacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych, zaklasyfikowanych do kategorii normalne, jeżeli kwota ekspozycji łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu nie przekracza 10 % funduszy własnych Banku – dokonuje się przynajmniej raz w roku ,
- 3) przeglądu i aktualizacji pozostałych zabezpieczeń, poza kategoriami wymienionymi w pkt. 1) i 2) dokonuje się przynajmniej raz na kwartał.

Oprócz podstawowej funkcji, jaką spełniają przyjęte w banku zabezpieczenia, pozwalają one również bezpośrednio redukować skalę zrealizowanego ryzyka kredytowego. Bank może wykorzystywać przyjęte zabezpieczenia do pomniejszenia podstawy naliczania rezerw celowych zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:

- 1) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
- 2) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.

Podstawowe zabezpieczenia, uznane przez bank to:

- 1) hipoteka na gruntach rolnych,
- 2) hipoteka na nieruchomości mieszkalnej lub komercyjnej,
- 3) zastaw na ruchomościach,
- 4) przewłaszczenie rzeczy ruchomych,
- 5) weksel, poręczenie.

Lp.	Kategoria ekspozycji według przyjętego rodzaju zabezpieczenia	Wartość ekspozycji	struktura
1.	Hipoteka na nieruchomości	27 038,96	43,39 %
2.	Zastaw rejestrowy	2 875,44	4,61 %
3.	Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	2 580,75	4,14 %
4.	Weksel, poręczenie	26 370,44	42,32 %
5.	Ubezpieczenia	3 263,49	42,32 %
6.	Blokada środków pieniężnych	34,13	0,05 %
7.	Inne FPK	156,06	0,25 %
8.	Ekspozycje niezabezpieczone	0,00	0,00 %
	Suma	62 319,27	100,00 %

21. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – Art.454 Rozporządzenia CRR

Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

22. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego Art. 455 Rozporządzenia CRR

Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

23. Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń

Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń zawarto w Rozdziale 17. Polityk w zakresie wynagrodzeń niniejszego Ujawnienia.

24. Informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art.22aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękami należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji.

Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2017 rok oceną spełniają wymagania art.22aa ustawy Prawo bankowe.

Sporządził: Specjalista
ds. ryzyk bankowych
Justyna Andrzejewska

Sprawdził: Kierownik Zespołu
ds. ryzyk bankowych
Izabella Zwiernik

Zarząd dokonał kontroli i analizy przedłożonych materiałów dotyczących profilu ryzyka, poziomu kapitałów, wymogów kapitałowych, polityki wg stanu na 31.12.2017 r. na posiedzeniu Zarządu w dniu 29.06.2018 r. Zarząd wnosi/ nie wnosi uwag do przedstawionych obliczeń. Przedstawione sprawozdanie opiniuje pozytywnie/negatywnie.

ZARZĄD
POWIATOWEGO BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
W ZŁOTORYI

Zapoznano Radę Nadzorczą PBS Złotoryja na posiedzeniu w dniu 28

Rada ocenia pozytywnie / ~~negatywnie~~ działania Zarządu w zakresie ujawnianych informacji, podejmowanego ryzyka oraz zabezpieczania się przed jego skutkami.

R A D A
Powiatowego Banku Spółdzielczego
w Złotoryi